Anul XI. Decemvrie 1921. **Nr. 12.**

REVISTA TEOLOGICĂ

ORGAN PENTRU ŞTIINŢA ŞI VIEAŢA BISERICEASCĂ.

— APARE ODATĂ PE LUNĂ —

SUB PATRONAGIUL

I. P. S. SALE ARHIEPISCOP ŞI MITROPOLIT **NICOLAE.**

REDACTATĂ DE UN COMITET.

CUPRINSUL:

Preot. I. Trifa: Darul.

Părintele Terenţie: Episcopia Vadului, Feleacului şi Clujului.

Arhim. Scriban: Studiul pastoralei în biserica românească.

Preot. P. Moruşca: Meditaţii religioase şi exerciţii spirituale.

Pr. P. M.: *Vieaţa bisericească. Probleme actuale.* Alcoolismul.

I. Trifa şi P. M.: *Mişcarea Literară:* Istoria Predicei la Români. Anteproiect de constituţie. Biblioteca poporală religioasă. Almanahul orfanilor din răsboiu pe anul 1922. Comisiunea monumentelor. «Legea Românească». «Adevărul creştin». In «Gazeta Transilvaniei». In «Dacia».

P. M.: *Cronică bisericească-culturală:* Sesiunea de toamnă a Sf. Sinod. Congresul naţional-bisericesc. Mănăstirea Neamţului. Frământările din jurul scaunului patriarhal din Constantinopol. P. Sf. Episcop al Dunării de jos. O urâtă polemică.

REDACŢIA şi ADMINISTRAŢIA: SIBIIU, STR. MĂCELARILOR Nr. 32.

SIBIIU. — 1921.

TIPARUL TIPOGRAFIEI ARHIDIECEZANE.

Anul XI. Decemvrie 1921 Nr. 12.

REVISTA TEOLOGICĂ

= organ pentru ştiinţa şi vieaţa bisericească. =

Abonamentul: Pe un an 50 Lei. Pe o jumătate de an 25 Lei.
Un număr 6 Lei.

DARUL.

«Pentru care pricină îţi aduc aminte, ca să aprinzi darul lui Dumnezeu, care este întru tine prin punerea mânilor». *II. Timoteiu 1, 6.*

Reîntors dela sfinţire acum 10 ani nu puteam înţelege deplin aceste vorbe, acest îndemn al apostolului Pavel. «Să aprinzi darul ce ţi-s'a dat prin punerea mânilor!» Cum? — mă întrebam eu — adecă mie nu mi-s'a dat la Sibiiu un dar gata şi deplin? Trebue să-l mai aprind şi eu, trebue să mai pun şi eu ceva în el? Azi înţeleg deplin acest îndemn.

Zece ani de păstorire mi-au arătat şi dovedit că în vorbele apostolului este un mare adevăr, este un îndemn, este o poruncă pe care trebue să o asculte fiecare păstor de suflete.

Hotărât! în darul ce-l aducem dela sfinţire trebue să punem şi noi ceva. El este «aluatul pus în măsura de făină» (Luca 13, 21) — dospitura, frământătura noi trebue să o facem. El este scânteia divină — focul noi trebue să-l aprindem.

Darul este sârma curentului sufletesc ce ne leagă peste veacuri dearândul cu Mântuitorul şi apostolii săi.

Un curent îl aduce sârma — celalalt noi trebue să-l încopciem şi să-l punem în ea.

Dela sfinţire aducem aşadar un aluat nou care trebue să ne dospească, să ne schimbe toată fiinţa. Aducem un foc pe care trebue să-l aprindem şi care trebue să ne aprindă mereu. Hirotonia ne dă o legătură pe care trebue să o simţim că pune în noi, în sufletul nostru, în fiinţa noastră un ceva deosebit, un ceva din focul aruncat de divinul Isus pe pământ (Luca 12, 49).

Această legătură — conştiinţa ei, meditarea ei şi simţirea ei zilnică — trebue să ne pătrundă, să ne înfioare, să ne schimbe toată fiinţa noastră internă şi externă. In sufletul nostru, în inima noastră, în ochii, în privirile, în vorbele, purtările şi mişcările noastre trebue să avem un ceva ce n'au toţi muritorii: un fior, o mărire, o înălţare şi o înălţime sufletească, morală.

Acesta socot eu că e darul aprins de care vorbeşte apostolul Pavel şi numai un astfel de dar aprins poate pescuì şi câştigà suflete pentru împărăţia lui Dumnezeu.

Acest dar aprins este ceeace face din preoţie mai mult decât o carieră şi din preot mai mult decât un funcţionar. Acest dar aprins îl sue pe preot sus pe amvon şi de pe amvon îl pogoară cu lumină, milă şi ajutor jos între ceia ce şed în umbră şi întunerec, în mizerie morală şi materială.

Acest dar aprins nu-l lasă pe preot să se «modernizeze», să se «acomodeze» «modei» şi tuturor scăderilor şi deprinderilor rele, ci îl ţine sus la înălţime morală deasupra patimilor şi păcatelor vremii.

Acest dar aprins pune în sufletul preotului ceva din ostenelele, din însufleţirea, din dragostea şi râvna apostolilor de a se face tuturora toate ca pe toţi să-i câştige pentru evanghelie. Acest dar se face şi acest dar îl face pe preot «tată» ce-şi îndeamnă şi povătueşte fii (I Tesal. 2, 11) şi «mamă» ce-i mângăie (I Tesal 2, 7) şi e gata a-şi «da şi sufletul» pentru «grija» şi «clădirea» lor.

Darul este focul sfânt ce s'a pogorât peste apostoli şi se pogoară mereu peste urmaşii lor.

Cine l'a primit, cine l'a înţeles, cine l'a simţit ca pe «focul ce arde în oasele lui» (Ieremia) şi în sufletul lui, niciodată nu-l mai poate pierde şi nimenea nu îl mai poate luà.

*

Il avem oare toţi şi îl avem totdeauna acest dar aprins? Eu socot că nu. Nu-l avem decâteori considerăm preoţia ca o simplă carieră ce se poate lăsà şi schimbà oricând, oricum şi cu oricare alta — aşà precum au făcut unii părăsindu-o ca să poată dobândì... cucoane iar alţii trecând dela altar drept la .. poliţie ca şi când «sabia Duhului sfânt», «coiful mântuirii» şi celelalte arme ale preotului ar aveà oareşcareva legătură cu sabia şi revolverul dela poliţie.

Nu-l avem apoi de câteori credem că cu «fie numele Domnului binecuvântat» ne-am încheiat orice chemare şi activitate pastorală pe o săptămână de zile.

Nu-l avem apoi de câteori mai credem şi azi în norma şi vorba uşoară ce o spune poporul că «popa-i popă numai până îi îmbrăcat în hainele din biserică» ... ca şi când darul ar sta ascuns în hainele de acolo şi nu în inima noastră, în purtările şi ostenelele noastre pastorale şi iarăşi nu-l putem aveà nici atunci când considerăm darul de o unealtă, de un mijloc de făcut bani cu el din exploatarea năcazurilor sufleteşti ale păstoriţilor noştri.

«Nu fi nebăgător de seamă de darul, care s'au dat ţie cu punerea mânilor preoţiei» zice apostolul Pavel (I Timoteiu 4, 14) — şi tocmai această nepăsare o avem mulţi de multeori. O avem de câteori facem slujbele aşà de mântuială cu răceala funcţionarului dela birou. O avem de câteori gura noastră nici luminează, nici încălzeşte, ci numai ceteşte înainte slujbele din Liturgier şi Molitvelnic.

«Tu dară fiul meu întăreşte-te în darul cel întru Hristos Isus» scrie apostolul Pavel lui Timoteiu (II Timot.

2, 1)... şi eu socot că tocmai această «întărire» o căutăm noi prea puţin. Avem mulţi, foarte mulţi harnici preoţi specialişti şi specializaţi în toate ramurile ocupaţiunilor afară de una: cea duhovnicească. Avem politiciani isteţi, adecă trăgători de sfori politice şi trecători din un partid politic în altul, avem întemeietori şi organizatori de bănci, magazine şi tot soiul de intreprinderi. Acum cu vremile schimbate avem şi furnisori, samsari şi negustori destui — avem însă prea puţini de aceia cari s'au lăsat cu partea Mariei, cu «întărirea» darului, cu munca, osteneala şi specializarea în ogorul duhovnicesc, pastoral.

Ştiu că din sute de părţi vor reflectà şi obiecţionà unii, că vina o poartă mizera salarizare. Au toată dreptatea: greul vieţii ne înfrânge, ne apleacă spre pământ, ne pleacă de multeori şi pe căi neiertate şi ne răpeşte vremea şi răgazul necesar a ne puteà ocupà cum ar trebuì în partea chemărilor noastre pastorale. — Dar trecând peste adevărul, că nu bogăţia aprinde darul, nici mizeria nu-l poate stânge, mă întreb: unde ne sunt ceia mai bine situaţi şi mai feriţi şi uşuraţi de grijile materiale? De ce aleg pe Marta, valurile politice, financiare, bancare şi nu cealaltă parte a chemărilor noastre?

Dar eu cred, că şi pe noi ceialalţi mai «subţiri» numai «întărirea» darului, partea Mariei, ne poate salvà şi ajutà.

Eu cred, şi în decursul de 10 ani de păstorire am observat şi constatat, că de câteori am încălzit un ideal pastoral, am muncit şi luptat pentru el, Domnul a fost înapoia mea cu grija materială. De multeori am rămas surprins şi uimit din ce parte neaşteptată îmi vine ajutor material în semnul şi arătarea adevărului evanghelic: «căutaţi mai întâi împărăţia lui Dumnezeu — şi vestirea ei — şi toate celelalte se vor adaoge vouă» căci «ştie Domnul ce vă trebueşte». Şi iarăş de câteori am părăsit datoriile pastorale şi am plecat după alte «învârtiri» şi ocupaţiuni mai «rentabile» nici o altă ispravă n'am putut face decât datorii materiale.

«Să nu luaţi voi darul lui Dumnezeu înzadar» zice apostolul Pavel (II Corint. 6, 1) şi darul ce nu se aprinde şi nu aprinde, nu luminează şi nu încălzeşte mereu, nu poate fi decât un dar dat şi luat «înzadar». Despre acest fel de dar zice Scriptura că este: «Trimbiţa ce şi-a pierdut glasul» (I Corint. 14, 8), «sabea ce şi-a pierdut puterea» (Luca 14, 34) şi «lumina ce s'a făcut întunerec» (Luca 11, 35).

Canoanele spun, că darul nu se mai poate luà sau pierde. Ca să poţi luà dela cineva ceva, trebuie să aibă ceva. Cine n'are nimic, n'are ce pierde. Dela cine n'a simţit darul şi nu l-a aprins, nici canonul n'are ce luà sau lăsà.

*

Trăim vremuri schimbate şi pline de primejdii pentru biserica, credinţa şi turma noastră. In toate părţile se sting candelele idealurilor, virtuţilor şi purtărilor morale. Datoriile şi răspunderile noastre de a le aprinde şi a le ţineà aprinse cu focul darului nostru sunt mai mari şi mai grele ca oricând.

Să nu le uităm şi să nu uităm niciodată, că sfârşitul vieţii noastre preoţeşti trebuie să se încheie cu cuvintele apostolului Pavel: «darul lui Dumnezeu n'a fost în mine înzadar».

Pr. I. Trifa.

Episcopia Vadului, Feleacului şi Clujului.

Se aprind din nou luminile vechilor altare dela Vad, Feleac, Geoagiu... stinse de mult de vântul aspru al vremurilor de urgie. Flacăra lor, unită acum deasupra noului altar al episcopiei româneşti în Cluj, va luminà până în spre îndepărtatele hotare de miază-noapte ale ţării. Va luminà şi va aprinde de nou văpaia dragostei de lege şi de neam şi în acest colţ, prea rămas în umbră.

Departe de focarul de lumină şi căldură, pe care a izbudit să-l înfiripeze nemuritorul Şaguna la Sibiiu şi lipsite de un firesc centru bisericesc, ortodoxia şi naţionalismul de altă dată a acestui colţ de ţară — au pălit.

Marele organizator al bisericii noastre ardelene dându-şi seama de trebuinţele poporului din aceste părţi, a luat în planul său şi ne-a lăsat moştenire îndatorirea înălţării unei episcopii la Cluj. Greul vieţii din trecut nu ne-au îngăduit-o însă până acum.

Ce era mai firesc decât ca, deodată cu eliberarea neamului, biserica ortodoxă de dincoace de Carpaţi, între cele dintâi aşezăminte noui să se gândească la îndeplinirea programului larg de organizaţie bisericească a Marelui Şaguna, prin reînfiinţarea episcopiei dela Oradea-mare şi ridicarea unui scaun episcopal la Cluj?

Pentru Clujul amarelor noastre suferinţe din trecut şi a atâtor nedreptăţi, umiliri şi batjocuri, noua episcopie românească este o afirmare a puterii şi vitalităţii românismului şi ortodoxismului nostru. Alături de cea mai înaltă şcoală, alături de Universitatea răspânditoare de lumină şi cultură, noua episcopie trebue să vină cu lumina creştină şi cu religiositatea, pe care e chemată să o reverse în valuri largi, în păturile societăţii intelectuale din capitala Ardealului, ca şi în masele mari ale poporului, până unde ajunge raza acestui nou scaun vlădicesc.

Nici o altă instituţie din câte lucrează în vieaţa neamului nostru n'a avut în trecut importanţa şi nu s'a bucurat de mai multă încredere ca biserica. Sufletul neamului prin biserică şi in aşezămintele ei a căpătat cea mai puternică expresiune.

Pentru-ca această preţuire din trecut să rămână şi să ţină sufletele strâns legate şi pe viitor, biserica trebue să-şi sporească mijloacele de lucru, să-şi refacă meto-

dele şi îndeosebi să-şi înoiască conştiinţa marei sale misiuni spirituale. Formele largi de organizaţie bisericească, sporită acum cu două episcopii noui, aşteaptă să fie umplute de fondul de vieaţă creştinească, călăuzită de o religiositate vie şi conştientă. Această vieaţă religioasă trebue să fie întruparea principiilor evangheliei creştine, iar inspiratorul ei, cel dintâi, este arhiereul bisericii lui Hristos. Din lumina şi căldura gândirii şi a făptuirii lui, concretizate într'o *păstorire* de înţelegere adâncă a vieţii şi trebuinţelor ei, se alimentează lumina vieţii credincioşilor bisericii.

O adevărata păstorire ce dă vieaţa şi duce cu sine duhul de înviorare în întreg organismul bisericesc; o bună administraţie, sprijinită pe principii largi şi sănătoase, şi amândouă călăuzite de dragoste iertătoare către oameni şi de devotament până la jertfa de sine în slujba instituţiei, — iată ce poate înălţă prestigiul bisericii şi poate face din ea corabia, care scoate la liman vieaţa unui neam.

*

Pătruns de aceste gânduri şi întemeiat pe concluzele congresuale de mai nainte, Sinodul arhidiecezan încă în vara anului 1919 a făcut primii paşi, trimiţând un consistor provizor la Cluj, cu îndatorirea de a pregătì noua aşezare de scaun vlădicesc.

Au trecut mai bine de doi ani până ce, în ziua Sf. Marelui ierarh Nicolae, opera unor străduinţe fără preget a fost încununată prin înălţătoarea instalare în acest scaun a P. Sf. Sale Părintelui episcop Nicolae Ivan.

Actul impunător al sfinţirii la Sibiiu, investirea pompoasă la Bucureşti şi instalarea cu însufleţirea ei dela Cluj ia proporţia unui praznic simbolic al unităţii bisericii ortodoxe româneşti, căreia i-se dă repa-

rația tuturor nedreptăților trecutului prin avântul ce și-l poate luà în aceste zile de înălțare.

Noul păstor al Clujului s'a născut la anul 1855 în comuna Aciliu. A absolvat școala secundară la Sibiiu unde și-a terminat și studiile teologice. Intrat în vieață ca învățător în Săliște, prin sârguință, zel și devotament a urcat treptele slujbelor de spiritual al penitenciarului din Aiud, de catechet al liceului de acolo, de redactor al «Telegrafului Român» din Sibiiu, apoi protopop al tractului Alba-Iulia și în sfârșit asesor consistorial la Sibiiu. De aici a fost delegat prezident al consistorului din Cluj.

In lunga sa carieră de peste 40 de ani, în atâtea slujbe bisericești și în serviciul multor instituții culturale și economice, și-a câștigat o bogată cunoștință de oameni și lucruri și s'a validitat în deosebi ca spirit organizator.

Aceste însușiri i-au fost razimul de înălțare până la demnitatea de întâiul episcop al Clujului și ele îl vor ajutà și pe viitor într'o vrednică păstorire, căreia nu vor întârzià să-i dea concursul toate forțele de muncă.

Urăm din toată inima P. Sf. Sale părintelui episcop Nicolae Ivan păstorire lungă și rodnică pentru înălțarea ortodoxiei și folosul românismului nostru din părțile nordice ale Ardealului. Intru mulți ani!

Părintele Terenție.

Și să nu lipsească cartea legii acesteia din gura ta, ci să cugeți întru dânsa ziua și noaptea, ca să pricepi a face toate cele scrise, că atunci vei îndreptà căile tale.

(Isus Navi c. 1 v. 8).

Studiul pastoralei în biserica românească.

SECŢIUNEA II.

— Pe alte căi. —

X.

Mijloacele cele nouă. (Urmare).

E de trebuinţă să vedem acum ce au făcut păstorii creştini faţă de aceste prefaceri sociale, care cereau crearea de metode nouă, pentru a câştigà sufletele şi a nu le lăsà să se înstrăineze de Dumnezeu. Aceasta este şi partea cea mai interesantă de văzut. Ea ne face să ne gândim la cuvintele Mântuitorului: *Tot cărturarul care se învaţă întru împărăţia cerurilor este asemenea omului stăpân al casei, care scoate din vistieria sa nouă şi vechi* (Matei 13, 52).

Toate laturile vieţii sociale au fost explorate şi fel de fel de mijloace au fost întrebuinţate, pentruca nimenea să nu scape din mâna evanghelizării creştineşti. S'a înfiinţat misiunea prin publicaţiuni uşoare; prin vizite acasă la cei depărtaţi de Dumnezeu şi de biserică; prin cutreierarea străzilor noaptea (misiunea nocturnă), pentru a abate dela viţii pe cei cari le săvârşesc mai bucuros noaptea; prin coruri care să cânte la casele celor care nu vin la biserică; prin localuri înfiinţate pentru cumpătarea în mâncare şi beutură; misiunea pentru evanghelizarea ţiganilor şi, în sfârşit, prin fel de fel de aşezăminte, care să răspundă la vreuna din trebuinţele vieţii creştineşti şi să întemeieze o vieaţă morală în societate. Cele mai depărtate trebuinţe şi-au găsit un mijloc de lecuire, şi faţă de rele la care nu te-ai fi gândit, s'a găsit cineva care să caute mijloacele muncii creştineşti, pentru a le stăvilì şi îndreptà.

Privindu-le pe toate acestea, va trebuì să înţelegem că organele creştinătăţii n'au stat dezarmate, ci au avut

puterea adaptării. Ele au înţeles că la situaţiuni şi primejdii nouă trebuesc unelte nouă.

Ei bine, vorbind de studiul pastoralei şi de trebuinţele pastorale în Ţara românească, va trebuì să aflăm care sunt mijloacele cu care creştinii din alte ţări şi din alte biserici au lucrat la ei, pentru ca şi noi să vedem ce este de făcut în ţara noastră. In adevăr, studiind relele care sunt, oricine îşi va da seama că trebuie lărgit orizontul, trebuie să intre lumini nouă în înţelegerea şi tratarea pastoralei, că nu mai ajunge să lucrăm numai cu mijloacele vechi.

De aceea să trecem acum la amănunte şi să vedem care sunt mijloacele cu care societăţile creştineşti, mai organizate decât a noastră, au lucrat pentru a stăvilì relele păgubitoare credinţei dela ei. Vom vedeà că s'a cheltuit acolo o muncă serioasă, care trebuie să înceapă şi la noi. Drumul tras de ele va fi o înţelegere a celor ce trebuiesc făcute şi în ţara noastră, ţara unde trebuie o pastorală nouă.

XI.

Pentru mântuirea desrădăcinaţilor din oraşele mari.

Un mijloc de nouă activitate creştinească, la care nu mulţi s'ar fi gândit şi care izvoreşte din primejdiile stârnite de oraşele mari, de care am pomenit în secţiunea I a acestei lucrări, este următorul:

Oraşele mari sunt primejdioase nu numai pentru ceice s'au născut în sânul lor, ci şi pentru cei pe care-i momeşte să vie dela ţară sau din centrele mai puţin populate, ca să se peardă în puzderia lor. Oamenii aceştia îşi perd legătura cu cei de acasă şi se înstreinează. Acea legătură însă erà o putere morală, care-i ţineà lipiţi de multele tradiţiuni gustate în casa părinţilor. Aceste tradiţiuni înfăţişează în ele multe puncte ale moralei creştineşti, precum obiceiurile dela sărbătorile mari ale calendarului creştinesc, şi se păstrează mult mai viu la ţară. Cine s'a desprins de dânsele, şi-a slăbit

şi multe din legăturile care-l ţineau aproape de vieţuirea creştinească. Celce şi-a părăsit vieaţa sa dela ţară şi vine să se înfunde în vieaţa zgomotoasă dela oraş în care se perde şi nu-l bagă nimenea de seamă, e un desrădăcinat, adică o fiinţă care şi-a rupt legătura cu pământul trainic, sănătos şi rodnic în care s'a născut şi s'a făţuit, pentru a-şi aşezà culcuşul pe pământul ars de viţiile orăşeneşti. Fără îndoeală, aceşti oameni sunt o pagubă pentru credinţa şi vieţuirea creştinească. Ei vor alcătuì ceata celor ce se vor înstrăinà de biserică. Ne mai fiind însoţiţi de atmosfera familiei, ei nu vor mai practicà atâtea frumoase obiceiuri, care ţineau vii înaintea lor multe din învăţămintele creştinismului care constituiau pentru ei tot atâtea îndemnuri de a stăruì în calea virtuţii.

Ce e de făcut?

Iată, trebuinţa muncii pastorale a găsit un mijloc... simplu în felul lui, care însă nu te lasă dezarmat faţă de această primejdie.

In Apus, obiceiul de a cere adrese de prieteni, cunoscuţi sau ale ori căror persoane, pentruca să li se trimeată reviste sau cărticele creştineşti, nu este rar. Tot unealta aceasta se întrebuinţează şi în cazul desrădăcinaţilor.

In Germania, există aşà zisa «misiune a oraşelor», înfiinţată de *Adolf Stöcker* (1835—1909). Intre problemele ei este de a păstrà legătura între cei veniţi la oraş cu părinţii sau rudele lor dela ţară. In scopul acesta, misionarii ei umblă pe la ţară sau în oraşele mici şi cer dela părinţi şi rude adresele iubiţilor lor care s'au înstrăinat la oraş. Părinţii simt această trebuinţă şi-s bucuroşi de cineva care i-ar servì în felul acesta. Tinerii, de obicei, uită de cei de acasă şi-i lasă să se turbure de îngrijorare. Misionarii iau adresele şi, veniţi în oraşul mare, în cele mai multe cazuri Berlinul, scriu desrădăcinaţilor, că le aduc veşti dela părinţi sau rude. Li se spune, că sunt aşteptaţi bucuroşi la o ceaşcă de ceai la sediul misiunii, Berlin SW, Jahanniterstrasse 6, unde vor aflà veştile.

Dar să las mai bine să povestească pe cine a făcut aceasta.

«Când eu am vorbit în oraşul T., înaintea a 1000 de oameni despre primejdia din oraşele mari şi nevoia de a venì în ajutor şi când, la sfârşit, am rugat pe părinţii neliniştiţi de soarta fiilor lor de a-mi da mie adresele, am căpătat nu mai puţine decât 15. Din acestea, 13 priveau Berlinul de răsărit. Aceşti 13 au fost invitaţi cu dragoste la o ceaşcă de ceai în Adventskapelle, unde aveau să primească salutări de acasă. Dintre cei poftiţi, nu s'au arătat însă decât doi, şi chiar şi aceştia nu voiau să mai ştie nimic de creştinism şi nici nu s'au mai întors după aceia. Şi totuşi acasă stăpâneau încă bunele obiceiuri, oamenii se duceau regulat Dumina la biserică!»[1]

De acì se vede cât de mult desrădăcinează oraşul mare şi cât de greu e lucrul în el. Fără îndoială, din cazul citat, se poate crede, că mijlocul întrebuinţat n'are putere. E posibil însă să fie şi alte cazuri mai fericite. Oricum însă, neizbânda unor mijloace nu e un motiv de a te lăsà de ele. Omul trebuie să lucreze; restul e în mâna lui Dumnezeu. Şi omul trebuie să fie foarte fericit, că a făcut, chiar dacă nu a izbândit.

Fireşte, o neizbândă neîncetată te-ar duce la gândul, că mijlocul întrebuinţat nu ajunge. De fapt nici nu se întrebuinţează un singur mijloc. Acesta e unul din multe. Răul e mare, şi nu se poate stavilì decât cu sudori repetate şi de sânge.

Fără să mă gândesc, că fac o experienţă de felul acesta, şi eu am fost anul acesta în Germania, misionar negândit a unei mame către fiul său, care trăià în vârtejul Berlinului şi nu-şi mai aducea aminte de mama sa care-l crescuse în bunele tradiţiuni ale Bisericii noastre ortodoxe.

Eu am păstrat legăturile cu vechii mei credincioşi de altădată dela biserica lui Mihail Sturdza din Baden-Baden, unde am fost preot între 1904—1909. Intorcân-

---

[1] Friedrich Schlegelmilch, *Bilder aus der Stadtmission*, Berlin, fără an, pag. 11.

du-mă dela congresul studenţesc creştin ţinut anul acesta în Ianuarie la *Glasgow* în Anglia, m'am abătut prin Germania la locurile cunoscute de mine.

In Baden-Baden, am găsit pe o doamnă româncă, de bună familie, înrudită cu familii însemnate din Bucureşti, dar trăită mai mult în străinătate decât în România. A avut dureri multe cu un fiu mort pe front, cu altul care trăià în Berlin şi nu dădeà semne de vieaţă, etc. Ştiind că mă duc şi pe la Berlin, m'a rugat să caut acolo pe fiul său şi să-i duc ştiri. L-am căutat, l-am găsit, s'a bucurat şi mi-am îndeplinit misiunea.

Acum, când scriu despre subiectul de faţă, mă gândesc la împrejurarea aceasta şi cântăresc singur cum oraşul mare te ia în vârtejul lui şi te face să uiţi de ai tăi, te rupi de ei şi, de multeori, te pierzi.

Dar mijlocul de a luptà contra lui, pe care l-am văzut, nu ajunge. Trebuie să vedem altele. Cu toate acestea să nu trecem uşor pe lângă mijlocul cererii adreselor. Ia să ne gândim: misionarii au în Berlin un local, la care poftesc pe cei desrădăcinaţi, sunt organizaţi să poată oferì ceaiuri şi să stea de vorbă cu ei. Şi e local mare, cu patru etaje. Acolo au fel de fel de mijloace cu care să poată influenţà asupra lor. Prin chiar numai acest fapt arată ce jertfe se fac pentru a se lucrà după o pastorală nouă.

Dar să vedem şi alte mijloace.

XII.

Vizitarea caselor.

Atâta vreme cât credincioşii veneau la biserică sau chemau pe preot în casele lor, ei se aflau mai mult sau mai puţin sub influenţa preotului. Chiar dacă preotul nu făceà mai mult decât slujba, însaşi vederea şi auzirea lui îndelineà actul psihologic de a mai amintì adevărurile veşnice în sufletele oamenilor.

Această stare s'a perdut şi se perde. Oamenii au uitat drumul bisericii, pe preot nu-l mai cheamă mulţi.

Ce e de făcut?

Trebuie făcut drumul invers. Noua pastorală şi face aceasta. In cuprinsul ei, se află acum un capitul foarte desvoltat, care se numeşte *vizitarea caselor.*

Deşì aceasta nu e o ideie nouă, dar în practică i s'a dat puţină desvoltare. In noua pastorală însă se pune mare temei pe aceasta, şi anume să vizitezi tocmai pe acei care s'au îndepărtat mai mult de biserică.

Fireşte că este greu, fiindcă tocmai aceştia sunt cei mai puţin dispuşi de a primì călăuzirea bisericească. Simţul de libertate şi independenţă a omului e azi mult mai desvoltat decât înainte. Se naşte chiar şi nervozitatea, când i se pare omului că vrei să-l atingi în laturea aceasta. Biserica pare pentru mulţi un aşezământ care vrea să exercite o tutelă, a şi fost ocărâtă că vrea să robească conştiinţele şi să ameninţe libertatea. Deci într'o asemenea stare sufletească, şi încercarea de a vrea să aduci din nou sufletele la bunele legături cu biserica e mai grea. Te poţi izbì de multe refuzuri. Poţi vedeà ocărâte cele mai bune gânduri ale tale. Omului i se pare că vrei să te amesteci în casa lui şi să-i îngustezi libertatea.

Dar tocmai această stare nervoasă, acest fel bolnăvicios de a simţì şi preţuì libertatea şi independenţa arată câtă urgentă nevoie este de a interveni.

La noi se spune, când este vorba de a păstrà obiceiul ca preotul să sfinţească toate casele enoriaşilor săi cu apă sfinţită la fiecare zi întâi a lunii, că acest obiceiu nu trebuie desfiinţat, pentrucă preotul are atunci prilejul de a vedeà casele oamenilor.

Dar care oameni sunt aceştia?

Tocmai acei care păstrează legăturile cu biserica. Apoi dacă la aceştia e nevoie ca preotul să le intre în casă, cu cât mai mult la ceice au rupt cu ea sau se pregătesc a o rupe sau la cei în casa cărora lucrurile nu merg după dreapta rânduială creştinească.

Da, aceasta e o nevoie vie şi noua pastorală face mare întrebuinţare de ea. In Germania, de pildă, agenţii

misiunii orăşeneşti fac anual ca la 100,000 de vizite, la acei care nu-şi mai botează copiii ori trăiesc necăsătoriţi, la părinţii care nu-şi pregătesc copiii pentru primirea Sfintei Impărtăşiri, care, după cum se ştie, în ţările catolice şi protestante, se dă la o vârstă mai târzie decât la noi (la 12 şi la 14 ani). Situaţiunea religioasă este uneori în Apus chiar mai gravă decât la noi. Sunt persoane care declară că nu vor să mai facă parte din comunitatea biserisească şi că ies din biserică. La noi, lumea deşi se înstrăinează, dar nu ia această atitudine hotărâtă contra bisericii. Ei bine, şi acei care nu mai vor să aibă contact cu biserica şi se despart de dânsa sunt obiectul de interes şi de vizitare a organelor misionare. De asemenea sunt vizitaţi divorţaţii, cei scăpaţi din închisori, ceice au încercat să se sinucidă sau familiile acelea în care cineva s'a sinucis. In sfârşit, toţi acei bântuiţi de necazuri ori încărcaţi de păcate, toţi acei care au încetat relaţiunile cu Dumnezeu şi s'au dedat unei vieţi pe socoteală proprie, în marile oraşe sau îngrămădiri, sunt cercetaţi şi îndemnaţi. Cine ştie câte lucruri nu se pot îndreptà în felul acesta! Fiecare vizită este un mijloc de a înodà iar fire sufleteşti rupte, de a le duce la izvoare din care unii de mult n'au mai băut. Poţi îngrijì sufletele şi pe calea aceasta şi a le aduce din nou la legătura cu biserica şi cu cuvântul lui Dumnezeŭ.

Cei vizitaţi astfel sunt două treimi oameni nu localnici din oraş, ci veniţi de afară, ceiace arată că mulţi vin să se peardă acì şi că în oraş făptuiesc lucrurile care motivează misiunea orăşănească să-i viziteze şi să caute a-i îndreptà.

Fără îndoială, dacă nu toate cazurile, dar vor fi şi de aceia în care puterile vii ale sufletului se aprind iar şi astfel din nou sunt câştigate pentru Hristos sufletele care altfel s'ar perde.

Deci iată câtă muncă se desfăşură şi în această cale ale nouăi pastorale.

XIII.

Copiii alergători.

Vizitarea acasă nu rezolvă toate cele ce trebuiesc făcute pentru cei răzleţiţi de biserică. Poţi să te duci să vizitezi oamenii, poţi să-i faci să se aprindă în ei multe vetre stinse, dar nu-i faci să guste cu aceasta însaşi puterea cultului religios. Cum ai puteà să-i faci să aibă din nou contact cu el, dacă ei nu mai vin la biserică?

Noua pastorală a găsit mijloc şi pentru aceasta.

Bine înţeles, nu este acelaş lucru ca şi cum ai oficià în biserică. Dar dacă aceasta nu se poate face, se face ceva mai puţin, care tot dă o mireazmă despre cultul creştinesc.

Aceasta o face misiunea orăşănească în Germania, prin ceeace se numeşte *copiii alergători* (die Kurrenden).

S'au alcătuit coruri cam de câte 15 copii, care Dumineca dela 8—10 sau în celelalte zile dela 2—4, străbat oraşul, intră în curţile oamenilor, şi acolo, sub călăuzirea unui bărbat mai în vârstă, încep a cântà cântece religioase. In cele mai multe cazuri, sunt primiţi cu plăcere, mai cu seamă că ei caută şi ocaziunile când în cutare casă este vre-un eveniment familiar însemnat, care trebuie interpretat şi religios, precum o aniversare oarecare de naştere, de căsătorie etc. Se întâmplă de sunt primiţi şi cu pietri şi au fost cazuri când bieţii copii au plecat plini de sânge. Dar de obicei, când glasurile lor se aud, ferestrele se deschid, femeile se ivesc în deschizătura uşilor şi ascultă. Se vede bine cum trăsătura pietăţii se aşterne pe feţe. Intre puţinele glasuri de ocară ale celor ce voiesc să-i alunge, cele mai multe înfăţişări sunt de reculegere. Oamenii primesc glasurile curate ale copiilor, ca salutări din patria cea veşnică.

Cu această împrejurare, se petrec uneori fapte în adevăr minunate. Suflete apăsate de grele racile morale se deschid ca nişte boboci la roua dimineţei, se înduio-

şează şi se trezesc în ele simţiri care te ating adânc. Misionarii au de povestit cazuri mişcătoare. Iată unul:

Un tânăr a alergat după corul copiilor într'o curte şi a ascultat. Au trecut într'a doua şi într'a treia, şi el după dânşii. Ascultà serios şi grav. Misionarul urmăreà mişcările lăuntrice pe faţa lui. S'a apropiat de el şi i-a vorbit. In lacrimi i-a povestit acela povestea vieţii lui, care erà ca şi aceia a fiului perdut din evanghelie. Cântarea creştinească a trezit în pieptul lui suspinul după casa creştinească pe care o părăsise. Tatăl lui locuià în acelaşi oraş, unde cântà şi corul, Berlinul. Misionarul a trimes îndată pe unul din copii la bătrânul tată al fiului perdut şi l-a adus acolo. N'a fost uşor de înfrânt inima aspră a tatălui măniat. Dar, în sfârşit, iubirea a fost mai tare şi a biruit. [1]

In legătură cu acest soi de propagandă creştinească, unii misionari ţin şi scurte cuvântări şi răspândesc foi de pietate creştinească, pe care ei le au la îndemână cu miile, pentru a le împrăştià Dumineca.

Şi acesta este un nou gen de activitate pastorală, care în forme şi mai variate se petrece în Anglia şi America. [2]

(Va urma) Arhim. SCRIBAN.

«Eu sunt Păstorul cel bun; păstorul cel bun sufletul său îşi pune pentru oi. Iar năimitul şi care nu este păstor, căruia nu sunt oile ale lui, vede lupul venind şi lasă oile şi fuge, şi lupul le răpeşte pe ele şi risipeşte oile. Năimitul fuge, că năimit este şi nu îi este lui grijă pentru oi. Eu sunt păstorul cel bun şi cunosc pre ale mele şi mă cunosc de ale mele».

Ioan 10, 11—14.

---

[1] Vezi Friedrich Schlegelmilch, *Bilder aus der Stadtmission*, Berlin, fără an, pag. 64—65.

[2] Vezi studiul meu: *O figură impunătoare în creştinismul englez contemporan*, în revista «*Solidaritatea*». Bucureşti, August—Septemvrie 1920

Meditaţii religioase şi exerciţii spirituale.

III.

Sf. Evanghelist Ioan la c. 5 v. 2 şi u. ne istoriseşte despre un lac minunat din Ierusalim, care aveà o extraordinară putere de vindecare. Cel ce se pogorà întâi în lac, dupăce îngerul Domnului turburà apa, «se făceà sănătos ori de ce boală erà ţinut». Nu-i mirare deci, că bolnavii alergau acolo din toate părţile, formând în jur adevărate lagăre şi aşteptând ca să se poată face părtaşi de binefacerile apei. Fiecare se sileà să apuce înaintea celuilalt. Erau însă unii veniţi de mult şi tot degeaba, cum erà şi slăbănogul, care se tânguià cu durere Domnului: «Doamne om nu am, că dacă se va tulburà apa să mă bage în scăldătoare: deci până când merg eu, altul înaintea mea se pogoară».

Cu acest lac vom asemănà meditaţiile religioase şi exerciţiile spirituale, cari au foloase neasemănat mai mari decât minunatul lac: pentrucă acesta aduceà deodată numai unuia tămăduirea, în vreme-ce meditaţiile şi exerciţiile spirituale lucrează în chip binefăcător asupra tuturora, oricât de mulţi ar fi ceice i-au parte la ele; apoi lacul tămăduià numai boli trupeşti şi numai pe o vreme, căci moartea nu o puteà îndepărtà dela nimeni, pe când aceste înlătură şi cele mai rele boli sufleteşti şi dau vieaţă, care durează în veci; în sfârşit acel izvor de tămăduire se găseà la un singur loc, în Ierusalim, meditaţiile şi exerciţiile spirituale se pot ţineà ori unde pe suprafaţa pământului.

Să urmărim mai deaproape expunerea sf. Ioan evanghelistul despre acest izvor al tămăduirii, ca să putem scoate învăţătura despre folosul meditaţiilor religioase şi al exerciţiilor spirituale şi să vedem ce condiţii trebue să îndeplinim, ca ele să devină rodnice pentru vieaţa noastră.

Folosul meditaţiilor şi exerciţiilor spirituale. Lacul de odinioară aveà putere vindecătoare de orice morb, — «se făceà sănătos ori de ce boală erà ţinut». De aceea se îmbulzeau tot felul de bolnavi. Evanghelistul îi împarte în patru clase. Erau acolo orbi, schiopi, uscaţi şi în sfârşit de aceia, cari se ziceau în genere slăbănogi. Să ne întrebăm: noi cărei clase aparţinem, ce anume rele ne stăpânesc, ca să ştim cum să îndreptăm meditaţiile religioase tocmai asupra acelor slăbi-

ciuni, dupăce împotriva oricărui fel de boală ele sunt un bun mijloc de vindecare?

Suntem oare orbi? Orbià în cele ale vieţii sufleteşti este mult mai lăţită, de cum s'ar crede. Omul este orb în ce priveşte menirea lui. Işi trăeşte zilele fără a se preocupà mai intensiv de problema misiunii sale, fără a urmărì în vieaţă scopuri mai înalte, fără a aveà înaintea ochilor ţinta finală a vieţii sale; este orb în preţuirea valorii adevăratelor bunuri, se lasă orbit de strălucirea aurie a bunurilor pământeşti şi desconsideră darul, virtutea, slujba lui Dumnezeu; nu cunoaşte primejdiile în care se zbate, se joacă cu păcatul, urmează luminei seducătoare a spiritului vremii; nu recunoaşte preţul timpului, tândăleşte, pierde, risipeşte acest talant de mare preţ. Impotriva acestora şi altorfel de orbiri sunt un excelent mijloc de tămăduire meditaţiile religioase. Ele ne deschid ochii, ne luminează spiritul, ne arată lămurit ţinta din urmă şi sfârşitul spre care trebue să nizuim neîntrerupt, ne lămuresc asupra valorii lucrurilor pământeşti, ne aduc aminte de minunata pildă a vieţii Domnului şi Mântuitorului nostru, ca de un îndemn statornic, ce ne îndrumă spre datoriile, pe cari le avem. Cu un cuvânt răspândesc o lumină deosebită, care alungă orice orbire sufletească.

Ori doară suntem ologi? Chiar de recunoaştem menirea şi îndatoririle vieţii noastre, nu le urmăm, schiopătăm pe drumul desăvârşirii, ne poticnim uşor la cea dintâi stavilă, la cea mai mică piedecă, în faţa ori-căror greutăţi, cădem în păcate la atâtea ocazii, ademeniţi de ispite ori ameninţaţi de primejdii. Ce întărire ne îmbie aici meditaţiile şi exerciţiile religioase? Ele ne aduc motivele cele mai puternice, cari trezesc râvna, ne arată pilde de cele mai eroice virtuţi ale dumnezeescului Mântuitor, cari ne invită să le urmăm, punându-ne înaintea ochilor răsplata nemărginit de mare şi vecinică, ce ne aşteaptă. Aici putem aplicà cuvintele prorocului asupra acelora cari urmează drumul harului ce se revarsă asupra noastră din meditaţiile religioase: «Cei ce nădăjduesc în Domnul vor mutà tăria şi vor luà aripi ca vulturii, alergà-vor şi nu vor ostenì, umblà-vor şi nu vor flămânzì.» (Isaia, 40, 31).

Istovirea, lâncezirea, este o boală nu mai puţin lăţită în vieaţa spirituală. Pe lângă cea mai mare bunăvoinţă, pe lângă

cele mai mari străduinţe, în cursul timpului şi în urma mizeriilor şi neputinţelor omeneşti, slăbim. Aceasta este o tânguire generală şi la sfinţi chiar. Să ne examinăm deci mai de aproape. Lumina credinţii ne-a pălit, şi în locul ei se îmbulzeşte duhul lumii acesteia cu nălucirile lui; speranţa ne-a slăbit, dragostea de Dumnezeu scade, râvna la rugăciune dispare; grija de suflet adoarme, spiritul de jertfă se stânge, omul se simte slab şi ostenit. Impotriva acestei istoviri mijlocul cel mai probat sunt meditaţiile religioase. Ele aprind, înviorează şi insuflă suflet nou, nouă râvnă şi curaj. Dacă le îndeplineşti cu voie, cu plăcere, vei puteà zice la sfârşit cu psalmistul: «Şi am zis: acum am început; aceasta este schimbarea dreptei Celui prea înalt»... Acum voiesc să reîncep cu nou curaj, mă simt înoit prin harul lui Dumnezeu. La toate sunt gata: «Doamne ce voeşti să fac?» (Fapt 9, 6). «Atunci am zis: iată viu (în capul cărţii scris este pentru mine), ca să fac voia ta Dumnezeule». (Evr. 10, 7).

Şi mai sunt atâtea alte boale sufleteşti, de cari suferim; pentru aceea aparţinem şi noi mulţimei mari de bolnavi, despre cari vorbeşte evanghelia. Ne stăpânesc atâtea patimi. Să ne examinăm numai cu deamănuntul câte aplicări nesăbuite, câte capricii ale inimii ne domineazā, de câte ori ne turbură mândria, îndărătnicia, vanitatea sau mânia, nerăbdarea, susceptibilitatea, invidia, gelozia ori sensualismul, moliciunea şi a. m. In potriva tuturor acestor boale sufleteşti aflăm mijloace de însănătoşare în meditaţiunile şi preocupările spiritului de cele religioase.

Condiţiile pentru a scoate foloase din meditaţiile şi exerciţiile religioase. — Dar oare cum să mă apropriu de acest izvor de tămăduire, ca să scot apa vie a cărei putere vindecătoare să o simt lucrând în mine? Să ascultăm evanghelia.

Inainte de toate este de lipsă zel, căci numai celce întâi se coborà în scăldătoare, celce apucà înaintea altora, se făceà sănătos. Acest zel să-l trezească în mine mărimea harului dumnezeesc şi scurtimea timpului ce-mi este dat pentru meditaţii spirituale. Abià am câteva minute pe zi pentru meditaţii şi doară câteva zile pe an pentru exerciţii spirituale, căci chemările slujbei şi mulţimea afacerilor nu-mi îngăduie mai

mult, deşi dela aceste depinde binele meu, binele altora, încredinţaţi grijei mele.

Tocmai pentrucă numai cel dintâi, care se pogorà în lacul tulburat de înger, puteà nădăjduì însănătoşare, toţi bolnavii erau în aşteptare încordată, numai ochi şi ureche, ca să prindă acel moment fericit; erau deci cu atenţiune. Intocmai pretind meditaţiile şi exerciţiile spirituale atenţiune încordată şi reculegere deplină. Atenţiune, pentrucă vorbeşte Dumnezeu şi reculegere, pentruca să auzim glasul Lui.

Bolnavul care vrea să se facă sănătos trebuià să se pogoare în lac. Aşà trebuie să ne coborâm şi noi, să ne adâncim în meditaţie. Cu cât ne aprofundăm, cu cât ne pătrundem mai mult de adevărurile, de cari ne preocupăm, ne luminăm şi ne încălzim de ele, cu atât mai binefăcătoare va fi influinţa lor asupra noastră, readucându-ne sănătatea. Trebuie să ne coborâm în noi înşine, în îndatoririle noastre, în chemarea noastră, în întreagă atitudinea vieţii noastre, pentruca, în lumina meditaţiei să revenim asupra a tot ce e stricăcios şi bolnav şi să îndreptăm răul. Să nu te mulţămeşti cu cât auzi: numai celce se pogorà în adânc... se tămăduià.

Dar puterea de vindecare a apei din lac nu venià dela sine, ci prin lucrarea îngerului: îngerul Domnului la vreme se pogorà în scăldătoare... Meditaţia şi exerciţiile spirituale îmbie numai apa — eficacitatea, lucrarea ei, asupra sufletului vine din darul lui Dumnezeu. Acest har a lui Dumnezeu trebuie să-l coborâm asupra noastră prin rugăciune fierbinte, prin devotament şi supunere la voinţa lui Dumnezeu: «Doamne ce voieşti să fac?», — prin respectarea liniştei depline şi a tăcerii adânci, cari sunt de o deosebită importanţă pentru meditaţiile şi exerciţiile religioase.

Dacă ne facem părtaşi acestui har alui Dumnezeu, putem nădăjduì să ni se zică şi nouă, iată te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai greşeşti. Orbirea sufletească va pierì în faţa luminei binefăcătoare, puterea de înviorare ne va vindecà de ologie, zelul va risipì lâncezirea şi o nouă vieaţă sănătoasă, va înflorì în sufletul nostru. Doamne dăne-o nouă astăzi.

După *H. Hurter.* ***Preot. P. Moruşca.***

VIEAŢA BISERICEASCĂ.

PROBLEME ACTUALE.

Alcoolismul în toate vremile a fost o primejdie pe capul oamenilor. Pe urma răsboiului a prins în mrejile sale pe mulţi din ceice nu iau cunoscut ispitele până aci. Iernile de campanie cu frigul lor, vieaţa desordonată dela front şi nervii agitaţi la extrem le-a slăbit puterea morală de rezistenţă. Alături de patimi vechi, dedările din răsboiu s'au împământenit repede şi acasă, atrăgând în vâltoare şi femei şi copii.

E trist şi îngrijitor aspectul oraşelor, cu cafenele populate de dame, cari beau şi fumează dela matroane venerabile până la copile de 16 ani, cu numărul mare al bodegilor necunoscute la noi până acum, cu chefurile tineretului lipsit de orice alte preocupări mai de seamă; — dar neasemânat mai îngrijitoare este opera destructivă a alcoolismului la sate. Răul aici a fost mai mare şi înainte de răsboiu, iar acum ameninţă cu dezastru. Sentimentul religios a scăzut, frica de Dumnezeu, care ţineà cumpăna morală a ţăranului s'a întunecat prin mulţimea dedărilor rele, dar peste toate se ridică cu greutate strivitoare de orice pornire bună patima de a bea.

Biserica a înţeles primejdia ce se pune de-a curmezişul încercărilor de refacere a vieţii morale zdruncinate pe urma răsboiului. Pe lângă opera de propoveduire, pe care o săvârşeşte în mijlocul mulţimii prin slujitorii săi, a chemat într'ajutor şi sprijinul puterii statului.

Consistorul dela Sibiiu, intervenind la Ministerul cultelor, a arătat greşala enormă, pe care a făcut-o statul dând drept producenţilor să prefacă în alcool bogata producţie de poame, ce s'ar fi putut valorà şi altfel. Totodată a cerut ministrului de interne să ia dispoziţii energice pentru respectarea legii în ce priveşte închiderea crâşmelor pe timpul serviciului divin din Dumineci şi sărbători până la ora 12 din zi. Şi întrucât numai se poate, să se ordoneze închiderea astorfel de localuri pe *întreaga zi* de sărbătoare.

Ministerul a răspuns însă că închiderea pe întreaga durată a zilei este de atribuţia unei legi, care de altfel este depusă la senat. Şi până va dispune legea cu putere de drept, stă în puterea judeţelor să aducă hotărâri în cuprinsul lor. Aşà judeţele Sibiiu şi Făgăraş au decis de mai nainte închiderea crâşmelor la sate, ziua întreagă în Dumineci şi sărbători, şi hotărârile lor au fost aprobate de ministerul de interne. La fel au fost invitate să ia măsuri judeţele Timişoara şi Lugoj, Arad şi Braşov, pe cum şi cele de sub administraţia Direcţiunii generale dela Cluj.

Părinţii protopopi şi fraţii preoţi, membrii în corporaţiile judeţene, să nu lase nici un prilej, în care să nu stăruie până când se vor luà aceleaşi măsuri şi în judeţul lor şi pe urmă să supravegheze executarea lor strictă. Organele dela conducerea statului vor da sancţiunea fără întârziere, pentrucă nu se poate om, care să nu vadă clar, câtă sănătate, bogăţie, trezvie şi putere de muncă se chiverniseşte în folosul binelui de obşte prin reducerea întrebuinţării alcoolului, care îşi face ravagiile printre victimele sale tocmai în zilele de sărbătoare, când lumea are mai mult timp de crâşmă.

O frumoasă acţiune a pornit în direcţia aceasta dl prefect *Dr. Meteş* dela Cluj, pe care îl dăm cu drag exemplu de urmat pentru toţi câţi au în sufletul lor milă şi dragoste de popor.

A redactat o ordonanţă în înţelesul căreia «consumul alcoolului în oraşul Cluj va fi oprit în zilele de serbători şi Dumineci din ajun la ora 6 seara, până a treia zi la ora 6 dimineaţa, adecă dela ora 6 Sâmbătă seara până Luni dimineaţa la ora 6. In acest timp cârciumele propriu zise vor fi complect închise. Restaurantele nu vor servì rachiuri şi alte beuturi alcoolice sub orice formă. Cafenelele deasemenea nu vor servì beuturi alcoolice.

Copii până la 15 ani vor fi opriţi se frecventeze cârciumele şi cafenelele, iar patronii sunt datori să nu le servească beuturi alcoolice.

Deasemenea patronii tuturor localurilor unde se consumă beuturi alcoolice, sunt datori să nu mai servească băuturi acelor clienţi cari dau semne de turmentare.

Măsura aceasta se întemeiază pe experienţe şi rezultate hotărâtoare obţinute cu asemenea măsuri la sate, unde oprelişte a şi-a făcut efectul binefăcător. Se dovedeşte cu date statistice că, decând consumul alcoolului a fost oprit, a scăzut simţitor numărul crimelor şi s'a înviorat vieaţa sufletească a mulţimii. Sătenii au fost îndrumaţi spre biserică în timpul serviciului divin ca să asculte cuvântul de îndreptare a vieţii sufleteşti. Iar în cursul zilei s'au întrodus aproape pretutindenea şezătorile culturale, cu dansuri naţionale şi teatru, mai ales teatrul fiind foarte gustat.

Şi în Cluj măsura de oprelişte a alcoolului este însoţită şi de una de ordin cultural, nu mai puţin importantă. Se organizează, pe cvartire, şezători culturale la cari cetăţenii se poată petrece câteva ore de înălţare sufletească. Rămâne în sarcina oamenilor cu înţelegere ca să dea mână de ajutor la înfăptuirea gândurilor bune, iar de altă parte publicul înţelegător să nu lase, ca să răsbească agitaţia de împotrivire a

patronilor de localuri publice, cari îşi văd primejduite interesele comerciale.

O acţiune concentrică, pornită din toate unghiurile ţării, se impune. Trebue să se pună stavilă unei primejdii ce ameninţă moralul, sănătatea şi bunăstarea poporului. Dusă la bun sfârşit ea constitue o putere de refacere a economiei naţionale, de înălţare a sufletului românesc şi de îndrumare culturală.

Credincioşi tradiţiilor frumoase din trecut, fraţii preoţi sunt datori a se pune în frunte cu cuvântul şi cu fapta. Răul nu se poate înlătură decât substituindu-l cu ceva bun. Iată un nou indemn ca să osteniţi cu vreme şi fără vreme pentru înfiinţarea *casei culturale* în fiecare sat, să chiemaţi lumea, în după amiaza fiecărei sărbători, la o conferinţă religioasă, la o producţiune declamatorică-corală susţinută de şcolari, ori de societatea tinerimei, la o producţiune teatrală, sau la orice altă distracţie de înălţare şi innobilare a sufletelor şi de progres cultural.

Pr. P. M.

MIŞCAREA LITERARĂ.

„Istoria predicei la Români" de diaconul *Dr. Gheorghe Comşa*. Bucureşti 1921. O carte tocmai binevenită pentru zilele noastre. Ea tratează o actualitate: ne pogoară în începuturile predicei noastre şi ne duce înainte prin veacuri căutând pe tot locul glasul şi răsunetul amvonului. Această cercetare istorică ne este nouă preoţilor de tot interesul. Mai mult decât atât: în această expunere istorică am aflat îndemnuri surprinzătoare pentru noi şi cerinţele vremurilor noastre.

«La anul Domnului 1581 aveam predici regulate, cari îndemnau la pocăinţă şi mustrau pe farisei» (pag. 19). Preoţimea din veacul al 16-lea cereà predici şi dacă nu puteà aveà destule, le decopià pe cele avute, le scrià cu mâna, le răspândeà mai departe: «o dovadă că mai multă râvnă aveau cei vechi de a compune sau copià predici decât poate mulţi preoţi de azi» (pag. 21).

Mai mult chiar: «La anul 1600 predicau preoţi cu *pregătire*», cu însemnări, cu predici scrise şi studiate (pag. 22 şi 84).

Istoria predicei ne arată apoi încă un mare adevăr şi o mare poruncă pentru vremurile noastre:

«Statornicia în credinţă — ortodoxia — a fost apărată prin predici» (pag. 17) şi cuvântul viu. De multe ori această apărare, acest cuvânt l'au vestit oameni nu din cei mai învăţaţi, dar fanatici în credinta lor. Iată deci istoria ne dă şi ne arată armele cele bune împotriva primejdiei sectarismului.

In special nouă Ardelenilor această carte ne arată că avem înapoia noastră o bogată tradiţie, un amvon ce a răsunat neîncetat în curgerea veacurilor. Cu apariţia acestei cărţi avem mai mult ca un îndemn pentru a suì amvonul. Nu numai Isus. scripturile, canoanele şi vremurile de azi, ci şi trecutul ar strigà după tăcerea noastră în biserică.

Sunt foarte interesante apoi fazele prin cari a trecut şi s'a desvoltat predica şi mai ales este de tot interesul şi plăcerea a aflà rolul ce l'a avut cazaniile în biserica noastră.

«Intre Ardeal şi Ţara Românească au existat raporturi de unitate sufletească prin chiar răspândirea cuvântului dzeesc» p. 59.

«Românii de pretutindenea cetiau şi ascultau aceleaşi cazanii» p. 59.

Se pare că mai multă ispravă făceau cu «unificarea» cazaniile cele vechi şi bătrâne decât «constituantele» cele nouă şi moderne. Dar această carte are şi alte foloase pentru preoţi. Autorul a reazumat aproape toate conţinuturile predicelor aşà că preotului i se dă prilej a alege material de predici» (p. 17). Un alt folos mare e apoi acela de a da o orientare preoţilor în cunoaşterea şi alegerea cărţilor de predici. Autorul are la sfârşit şi unele propuneri practice: o revistă pentru predici bune, începerea din partea bisericii a unor acţiuni spirituale, sociale, precum şi retipărirea cu litere latine a o seamă de predici vechi şi bune.

De sine înţeles cartea îşi are şi unele scăderi. E prea săracă în caracterizări şi din cele câte sunt, unele nu sunt destul de bine prinse. Lipseşte apoi o vedere generală şi sistemizată după avânturile, înflorirea, stagnarea sau alte împrejurări în cari s'a desvoltat predica. Lipsesc din ea orizonturile unui istoric de meserie. Fac rea impresie şi predicele model anexate la sfârşit. O predică-model puteà fi scoasă din vechimea istoriei, dar nu e în căderea şi competinţa noastră a tinerilor a o da ca încheere la o istorie a predicei.

Dar neajunsurile sunt de scuzat. Insuşi autorul le-a prevenit când în întroducere spune că «n'are pretenţie de istoriograf». Şi totuşi autorul a făcut muncă de istoriograf.

El a deschis o potecă istorică nouă şi neumblată. Dacă însă această potecă nu e destul de curăţită şi săpată, vor venì alţii să o facă mai largă şi să o sape mai adânc. Harnicul diacon şi-a făcut datoria deplin. Laudă lui. Mai mult: îndemn şi pildă să fie tuturor felul cum şi-a înţeles şi îşi înţelege rostul vieţii în oraşele mari prin cari a umblat. Deschizând uşile bibliotecilor şi a muncii — nu a cafenelelor — ne-a dat o grăitoare dovadă cum ştie a slujì lui Hristos ori unde s'ar aflà.

Pr. I. Trifa.

*

Anteproiect de constituție pentru statul român întregit, cu o scurtă expunere de motive, de *Romul Boila*, Cluj 1921, Tipografia națională pp. 60. Prețul Lei 10.

Titlul spune cuprinsul broşurii. Din părerile dlui Boila pe noi ne interesează deocamdată partea referitoare la biserici, cuprinsă în art. 31 şi în motivarea acestui articol dela pag. 44—5. Articolul prevede deplina libertate a conştiinței ca şi libertatea cultelor, întrucât exercițiul lor nu este incompatibil cu ordinea publică şi cu bunele moravuri. Biserica ortodoxă dominantă în statul român, se tratează însă ca o simplă «confesiune» ca şi cea mohametană, unitară sau izraelită. Atât doară, că este înşirată la locul întâi, înainte de cea «greco-unită».

Consecvent acestui punct de vedere autorul susține apoi că celebrarea serviciului divin la solemnități naționale şi politice, în mod oficial, se va face «sau în biserica gr.-ortodoxă sau în biserica gr.-unită». Şi în sfârşit privitor la concursul statului pentru întreținerea bisericilor cetățenilor români, de orice rit, se dă cheia: proporția numerică a credincioşilor.

Trebue să fi un greco-catolic ca dl Boilă, ca să poți judecà la fel cu autorul anteproiectului, că biserica ortodoxă este o confesiune, ca şi oricare alta, şi să o tratezi egal, cu *sau-sau*, biserica alor 13 milioane de credincioşi, susținători de stat, cu biserica celor vre-un milion şi ceva de români, de confesiunea gr.-catolică.

Majoritatea covârşitoare a cetățenilor ortodoxi prin reprezentanții lor în corpurile legiuitoare, vor şti să mențină însă situația bisericei ortodoxe române, ca *biserică dominantă* în statul român, față cu celelalte culte străine între cari şi cea gr.-catolică. Dacă frații uniți țin să fie în rând cu frații de un sânge şi nu cu «frații de o credință», vor trage singuri concluziile fireşti. Şi pentru a le ajutà, ar fi nimerită poate chiar o învitare oficială din partea bisericei ortodoxe cătră frații despărțiți la 1700, ca să facă «restitutio in integrum». Iar dacă nici această acțiune creştinească n'ar găsì răsunet şi fratele ar rămâneà acelaş şi dupăce a fost spus bisericei, cuvintele sfintei Scripturi ne îndreptează cum să-l socotim.

In ce priveşte împărtăşirea tuturor confesiunilor din bugetul statului «după proporția numerică a credincioşilor» judecata autorului nu este mai puțin preocupată. Toate confesiunile străine din România întregită vin din trecut cu toate prerogativele şi favorurile cu cari le-a îmbrăcat stăpânirile din trecut. Averile uneori fabuloase, pe cari le au unele biserici, cu un număr de credincioşi de altfel disparent, nu pot fi trecute cu vederea. Pe lângă numărul sufletelor, deci, se va ține seamă şi de averi, şi de venitele de tot felul, pe cari le pot aveà aceste confesiuni,

cari *nu* «toate contribue prin munca lor sufletească în mod esenţial la educaţia cetăţenească şi la cultivarea virtuţilor cetăţeneşti» — cum scrie dl Boila, cu toate dovezile contrare, ce ies ici colea la suprafaţă. Nici chiar confesiunea greco-catolică nu-şi poate revendicà un drept egal cu biserica ortodoxă, atâta vreme, cât nu se indentifică pe deplin cu statul român, peste hotarele căruia caută sprijin, în revindicările sale, la factori străini. Şi aceasta nu se poate trece cu vederea nici la alcătuirea unui proiect de constituţie a noului stat întregit.

*

Biblioteca poporală religioasă, editată în Suceava de preotul *Aurelian Tăutul*, cuprinde până acum vieţile sfinţilor, cari în biserica ortodoxă îşi au prasnicile lor de pomenire sărbătorească. La unele se dă şi acatistul sfinţilor, iar «Minunile Domnului nostru Isus Hristos» sunt însoţite de 15 iconiţe. Au apărut până acum 11 broşuri de câte 40—110 pagini, format mic. Cărticelele sunt o bună lectură pentru popor şi atragem atenţiunea fraţilor preoţi să nu le peardă din vedere la formarea bibliotecilor parohiale şi să folosească tot prilejul de a le răspândì pe la casele oamenilor ca un mijloc de propagandă religioasă şi ca o contrabalansare a tipăriturilor rele, ce se răspândesc prin colportagiul de prin târguri.

Se pot comandà dela Librăria Soc. «Şcoala Română» din Suceava (Bucovina), precum şi prin Librăria arhidiecezană.

*

Almanahul orfanilor din răsboiu pe anul 1922. Preţul Lei 20·—.

In scopul de a cunoaşte în cercuri cât mai largi lucrările de până acum şi necesităţile din viitor pentru asistenţa orfanilor, precum şi pentru aşi sporì fondurile, societatea «Ocrotirea orfanilor din răsboiu» publică acest almanah, executat în condiţii superioare.

Pe lângă partea calendaristică, cuprinde istoricul înfiinţării, organizării şi rezultatelor de asistenţă a societăţii, darea de seamă asupra activităţii sale în general, cărora li-se adaugă şi o bogată parte de literatură şi articole de propagandă, ieşite din condeiul unor oameni cu nume. In sfârşit se dau statistici şi multe fotografii ale orfelinatelor, cu copiii întreţinuţi.

Almanahul se vinde în folosul orfanilor, un motiv care va determinà pe tot sufletul de creştin cu înţelegere să şi-l cumpere. Cu atât mai mult îl recomandăm preoţimii noastre. Se află la librării, la filiale şi la centrala societăţii.

*

Comisiunea monumentelor istorice, secţiunea pentru Transilvania, tipăreşte întâia publicaţie a sa, scrisă de dl *I. Marţian*, membru al acelei comisiuni, despre: «*Urme din războaele Romanilor cu Dacii*», studiu arheologic cu 39 schiţe şi desemnuri. Cluj 1921, pp. 54. Preţul?

*

„Legea Românească“ este organul oficial de publicitate al eparhiei ortodoxe-române a Orăzii-mari. Apare Dumineca, pe lângă abonamentul anual de 80 Lei.

Reînviată vechea episcopie a Bihorului, sub păstorirea înţeleaptă a inimosului luptător de altă dată, P. Sf. Sa Părintele episcop Roman Ciorogariu, dragostea lui de scrisul românesc şi creştinesc, propovăduit prin gazetă în trecut, trebuià să se manifeste în curând. Aşà porneşte «Legea Românească», «deschizându-şi paginile cultului religiosităţii şi patriotismului, cari una sunt în concepţia românească».

Indreptătorul revistei este părintele asesor cons. Dr. Aurel Magier, ajutat până acum îndeosebi de Dr. I. Muntean prof. de religie şi protopopul Alex. Muntean. Scrisul lor face mărturie de o înţelegere superioară pentru nevoile bisericii şi a clerului. Pe lângă cuvântul de binecuvântare arhierească din primul număr, se lămureşte rostul revistei, se dau îndemnuri pentru o grupare în jurul ei. Se discută apoi cu îndemânare probleme actuale în diferite articole. In afară de partea ei oficială revista nu are numai un caracter local, ci se poate cetì cu folos ori unde. Indemnăm preoţimea mai cu dare de mână din alte eparhii, să o aboneze, pentru a vedeà şi a ajutà silinţele nobile din eparhia Orăzii şi a încheià astfel tot mai mult comunitatea sufletească, atât de necesară lucrului nostru de păstorire a sufletelor.

*

„Adevărul creştin“, foaie creştină de zidire sufletească, iese de două ori pe lună, — abonamentul 20 Lei pe an. Redacţia şi administraţia: *D. Cornilescu*, Bucureşti, str. Bursei Nr. 1.

Muncitorul harnic, care este părintele *D. Cornilescu*, după ce a terminat de curând o nouă traducere a sfintei Scripturi întregi, vine în ajutorul sufletelor de creştini cu o revistă de propagandă religioasă: «Adevărul creştin». Felul de a scrie şi formatul revistei, mic cu 4 foi, este acela al tipăriturilor volante, de cari se servesc propagandiştii apuseni. Dorim din toată inima, ca silinţele părintelui Cornilescu, să fie o nouă contribuţie la munca mare de renaştere sufletească, pornită de ortodoxismul nostru românesc.

*

In **„Gazeta Transilvaniei“** părintele *I. Podea* fost protopop în America, în legătură cu unificarea bisericească, a început să răspândească şi acasă aceleaşi păreri de critică şi de nemulţumire cu tot ce există în biserica ortodoxă, pe cari le propoveduià în America prin revista «Sămănătorul» şi prin Călindarul, pe care îl scoteà. Influenţa sectarismului american par'că îl urmăreşte pas de pas. Critici o stare de lucruri nemulţămitoare, când eşti în stare să propui şi mijloacele de îndreptare. Un rău se înlătură numai substituindu-l cu ceva bun. Iar laturea aceasta constructivă nu o găsesc în scrisul părintelui Podea. Mi-se pare că nu ţine seamă de psichologia poporului nostru şi uită că stările de acasă nu se potrivesc cu cele din America. Frământările religioase şi sociale de acolo l'au covârşit cu totul, ca şi pe mulţi români, plecaţi deacasă prea puţin pregătiţi pentru vâltoarea vieţii din lumea mare.

*

In **„Dacia“**, sub titlul «Chemarea preoţimii», părintele Şt. Paraschiv, arată motivele scăderii sentimentului religios şi a moralului public. Multiplele cerinţe ale poporului a ridicat la conducere uneori oameni nepregătiţi şi incapabili de a răspunde acestor cerinţe. Laturea materială a vieţii a încătuşat sufletele în aşà măsură încât a alterat cu totul mentalitatea mulţimii, chiar în ce priveşte legile şi orânduelile ţării. Libertatea nu se mai înţelege în spiritul evangheliei lui Hristos, ci în sens anarhic; conştiinţa de creştin şi cetăţean s'a atrofiat în aşà măsură, încât imoralitatea şi criminalitatea bântue la largul, cum dovedeşte presa zilnică.

O altă lature nu mai puţin îngrijitoare pentru moralul public, este minarea pe care ne-o fac străinii prin tot felul de secte eretice, atentate criminale, comploturi ordinare şi tot lanţul nesfârşit de fărădelegi, pe cari le provoacă, în mijlocul frământărilor, prin care trece vieaţa de consolidare a românismului în noua situaţie politică, socială, economică.

La urmă scoate la iveală lovitura ce se dă religiozităţii poporului dela ţară prin iarmarocele, ce se ţin în zile de Dumineci şi sărbători şi chiamă preoţimea să intervină la conducătorii statului, ca să oprească răul, care subtrage poporul dela biserică şi dela ascultarea cuvântului dumnezeesc.

CRONICA BISERICEASCĂ-CULTURALĂ.

Sesiunea de toamnă a Sfântului Sinod s'a deschis la 10 Noemvrie a. c. în localul dela biserica Antim, prezidată de I. P. Sf. Sa Mitropolitul primat.

Problema cea mare, care a preocupat ședințele Sf. Sinod a fost unificarea administrativă a bisericei ortodoxe. După desbateri pătrunse de largă îngăduință și înțelegere pentru instituția, al cărei viitor se așeză pe baze trainice, s'a ajuns la un acord, și pe baza lui s'a întocmit și un proiect de întregire a proiectului de statut organic, elaborat de comisia de 15, esmisă de «constituanta bisericească». Puncte de controversă au rămas chestiunea alegerii chiriarhilor și menținerea congresului mitropolitan și după inactivarea congresului central.

Practicele deosebite din trecut într'o provincie sau alta, nu tulbură însă unitatea bisericei.

Sf. Sinod a desbătut apoi chestiunea bisericei de încoronare dela Alba-Iulia, dând această soluție: Actul încoronării aparține competinței Sf. Sinod în frunte cu I. P. Sf. S. Mitropolitul primat, ca președinte, iar biserica însași stă sub jurisdicția canonică a chiriarhului, pe a cărui teritoriu se află. Se știe că în congresul nostru din acest an orașul Alba-Iulia, ca reședință a vechei noastre mitropolii, a fost trecut dela eparhia Clujului la arhidieceză, care s'a numit apoi «arhidieceza de Alba-Iulia și Sibiiu».

S'a recunoscut necesitatea de a se înființă încă două episcopii, la Timișoara și la Constanța. Aceasta din urmă va aveà sub jurisdicția sa patru județe din Dobrogea și Cadrilater, atârnătoare până acum de episcopia Dunării de jos.

S'a raportat sf. Sinod și asupra demersurilor în vederea întrunirii unui sinod ecumenic al bisericilor ortodoxe, la care au aderat și patriarhii din Constantinopol, Antiohia, Ierusalim și Alexandria, anunțând că vor trimite reprezentanți, pentru a se discută chestiunile religioase și bisericești de interes general, cari reclamă o soluționare în conformitate cu cerințele vremii. Lucrările pregătitoare se vor face de un congres al teologilor ortodoxi, care s'ar ținea la București.

După rezolvirea chestiunilor curente de mai puțină importanță și aprobarea unor cărți de școală, Sf. Sinod și-a ajurnat ședințele, până după întrunirea Constituantei, care va pregăti statutul organic de unificare bisericească.

*

Congresul național bisericesc s'a întrunit din nou în 12 Decemvrie, în a X-a ședință a sesiunii din acest an, pentru a

discută tezele la care a ajuns Sfântul Sinod în chestiunea unificării administrației bisericești.

In ședința din după amiaza zilei următoare congresul a primit cu unanimitate propunerile comisiei speciale de unificare. Aceste propuneri sunt o întregire a hotărârilor de mai nainte, cari formează punctul de vedere ardelenesc în chestiunea unificării, și dau material de orientare «Constituantei» pentru redactarea definitivă a statutului organic unitar.

In urma unei adrese a P. Sf. episcop dela Caransebeș congresul s'a mai ocupat de chestiunea episcopiei dela Timișoara, menținându-și hotărârea de reactivare a episcopiei, sub a cărei jurisdicție vor fi și protopopiatele Vârșețului și Buziașului reclamate de P. Sf. Sa.

După-ce «arhidieceza de Transilvania» s'a desfăcut și în eparhia Clujului, numirea ei din trecut este improprie. Astfel congresul a adoptat pe seama arhidiecezei numirea «de Alba-Iulia și Sibiiu».

Iar chestiunea de a se da P. Sf. Sale Dr. Ilarion Pușcariu titlul de episcop de Făgăraș și P. Sf. Sale Filaret Musta acela de Vârșeț, după uzul din vechiul regat, a fost trimisă în competința Sinodului episcopesc.

Congresul nu s'a încheiat nici acum, ci și-a ajurnat numai ședințele.

*

Congresul bisericei ortodoxe din Bucovina a fost în funcție dela 4—25 Octomvrie a. c. După 2 ședințe a lucrat în secțiuni până la 18 Octomvrie, când s'au întrunit de nou în ședință plenară, pentru a votă statutul organic al mitropoliei bucovinene, regulamentul pentru administrarea fondului bisericesc, regulamentul electoral și regulamentul intern pentru lucrările congresului.

Discuții vii au provocat în sânul congresului acceptarea proporției de $^2/_3$ mireni față de $^1/_3$ preoți, cum este și în statutul șagunian, și chestiunea controlului administrării fondului religionar.

O îndrăzneață încercare a făcut senatorul rutean Dr. Eugen Kozak, căutând să susțină dreptul rutenilor la bunurile bisericei ortodoxe și la demnitățile acestei biserici românești, în lăuntrul căreia au pătruns patronați de Austria. I-s'a dat însă răspunsul cuvenit de vicepreşedintele congresului Dr. Eusebiu Popovici și mai ales de Dr. Radu I. Sbiera, care a spulberat toate neadevărurile debitate de străin. Cuvântarea lui s'a hotărât să fie tipărită, pentru a se răspândi în popor, ca un mijloc de înălțare a conștiințelor.

*

Mănăstirea Neamțului este pe cale a-și reluà rolul de focar cultural al bisericei și neamului. La stăruințele învățatului istoric, profesor N. Iorga, s'au început pregătirile pentru a pune de nou în funcțiune teascurile mănăstirei pentru tipărirea de cărți, icoane și alte lucruri de folos sufletului românesc.

*

Frământările în jurul scaunului patriarhal din Constantinopol, să nădăjduim, vor fi cele din urmă manifestații ale unei stăpâniri păgâne, acum pe sfârșite.

După moartea locțiitorului de patriarh Dorotei al Brusei, mort în Martie a. c. la Londra, unde îl mânase datoria de apărător al intereselor bisericei sale, gazetele aduc știrea, că marele Consiliu bisericesc din Constantinopol a ales de patriarh pe Meletie Metaxakis, fostul mitropolit al Atenei.

Intrucât la alegere n'au putut luà parte și mitropoliții și episcopii din țările ocupate de greci din fostul imperiu turcesc, alegerea se consideră de necanonică și după aceleași gazete Sinodul din Atena ar fi excomunicat pe nou-alesul, partizan politic a lui Venizelos, și nici guvernul otoman nu vrea să-l recunoască. Incurcălile războiului dintre greci și turci prilejuesc noi dureri în patriarhia de Constantinopol.

*

P. Sf. Episcop Nifon al Dunării de jos cu ziua de 1 Ianuarie 1922 a renunțat la scaunul său, după 41 ani de activitate în folosul școalei și al bisericei. P. Sf. Sa a dat ca motive slăbiciunea bătrânețelor și suferințele de pe urma atentatului dela senat.

*

O urâtă polemică se poartă de frații preoți bucovineni în cele două gazete politice deacolo: «Dreptatea» și «Glasul Bucovinei», când pe tema oficiilor bisericești ocupate de unii, când din pricina administrației fondului religionar și mai la urmă pe chestiunea înființării, ori reînființării, unei societăți preoțești. Polemica, pornește din veleități politice, și nu odată trece marginile dedându-se la calomnii și batjocoriri reciproce, necruțându-se nici preoții din înalte oficii bisericești, nici profesori ai facultății teologice, nici oamenii cu un trecut respectabil de cinste și de muncă. De aceea răul de acolo este un puternic advertisment pentru preoțimea țării întregi, să nu se înjuge la politica de partid, ca să nu dea spectacolul urât din Bucovina, unde politicianismul pare a fi mai tare decât oriunde.

Nu poate preotul să trăiască în mijlocul mulțimii fără a se ocupà și de această lature a vieții, care este politica. Dar ea nu trebue să fie politica de partid, militantă, ci preotul trebue să rămână în totdeauna înafară de partide, deasupra lor, făcând *singura politică îndreptățită: a oamenilor de omenie.*